

Öğr. Gör. Dr. Yunus Türkşad YEGİN

Giresun Üniversitesi, Giresun Meslek Yüksekokulu, Tasarım Bölümü

yunus.yegin@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5049-3005

**DOĞAN KİTAP SESLİ KİTAPLARIN KAPAK TASARIMLARININ BETİMSSEL
ANALİZİ**

ÖZET

Kitap; kâğıdın icadıyla ortaya çıkan, içerisinde yazar tarafından aktarılan bilgilerin yer aldığı ve okurla bağ kuran önemli bir iletişim aracıdır. Kitap kapağıysa; ilk başlarda fonksiyonel olarak üretilmiş ve kitabı koruma amaçlı kullanılarak kitabın sayfalarını bir arada tutulması için geliştirilmiştir. Günümüzdeyse kitap kapağı, kitabın içeriğini görsel tasarım unsurlarıyla hedef kitleye aktararak bilgi veren grafik tasarım ürünü haline gelmiştir. Ayrıca dijital teknoloji kullanımının belirgin bir biçimde artış göstermesi basılı kitaplar dışında e-kitap ve sesli kitap kullanımını popüler hale getirmiştir. Böylelikle sesli kitaplar dijital ortamda okuyucuların tercihi haline dönüşmüştür. Araştırma Doğan Kitap sesli kitapların kapak tasarımlarının görsel tasarım ilkeleriyle betimsel olarak incelenmesini amaçlamıştır. Bu bağlamda Doğan kitap internet sayfasında yer alan kitaplar arasında 220 sesli kitap kapağı tespit edilmiş ve incelenmiştir. Elde edilen veriler neticesinde sesli kitapların kapak tasarımlarının betimsel analizi gerçekleştirilmiş, böylece kapakların içeriği yansıtmadaki önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, kitapların kapaklarında görsel öğelere yüklenen imgenin öneminden dolayı çoğunlukla fotoğraf veya illüstrasyon tercih edildiği görülmektedir. Sesli kitapların kapağında yer alan yazılarda serifli ve serifsiz yazı karakterlerinin, script ve dekoratif yazı karakterlerine göre daha kolay algılanarak okunmasından dolayı tasarımcılar tarafından tercih edildiği görülmektedir. Simetrik dengenin kullanıldığı kapak tasarımları çoğunlukta olsa da asimetric kapak tasarımlarıyla hareketliliğin sağlandığı da görülmektedir. Doğan Kitap sesli kitapların kapak tasarımları okuyucuyla yazar arasında bağ kurmayı amaçlayan bir tasarım anlayışı içerisinde olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kitap Kapağı Tasarımı, Sesli Kitap, Grafik Tasarımı

COVER DESIGNS OF DOĞAN KİTAP AUDIOBOOKS DESCRIPTIVE ANALYSIS

ABSTRACT

Book; it is an important communication tool that emerged with the invention of paper, contains information conveyed by the author, and establishes a bond with the reader. If it is a book cover; It was initially produced functionally and was developed to hold the pages of the book together, using it to protect the book. Nowadays, the book cover has become a graphic design product that provides information by conveying the content of the book to the target audience with visual design elements. In addition, the significant increase in the use of digital technology has made the use of e-books and audio books popular in addition to printed books. Thus, audiobooks have become the choice of readers in the digital environment. The research aimed to examine the cover designs of Doğan Kitap audiobooks descriptively with visual design principles. In this context, 220 audiobook covers were identified and examined among the books on the Doğan Kitap website. As a result of the data obtained, a descriptive analysis of the cover designs of audiobooks was carried out, thus trying to reveal the importance of covers in reflecting the content. As a result of the research, it is seen that photographs or illustrations are mostly preferred due to the importance of the image attached to the visual elements on the covers of the books. It is seen that serif and sans serif fonts are preferred by designers in the texts on the covers of audiobooks because they are easier to perceive and read than script and decorative fonts. Although the majority of cover designs use symmetrical balance, it is also seen that mobility is achieved with asymmetric cover designs. It can be said that the cover designs of Doğan Kitap audiobooks have a design approach that aims to establish a bond between the reader and the author.

Keywords: Book Cover Design, Audio Book, Graphic Design

GİRİŞ

Kâğıt; ağaç liflerinde bulunan hamurun preslenmesi sonucu elde edilen ve çoğunlukla yazma amaçlı kullanılan ince bir malzemedir. Belirli bir konu hakkında kâğıtlara yazılan metinlerin bir araya gelmesiyle oluşan okumalığa kitap denir. Kitabı oluşturan sayfaların dağılmadan durması için kapak takılmaktadır. Kitaplar uzun zaman elle yazılarak çoğaltılmıştır. Ancak Gutenberg'in harf kalıpları baskı teknolojisinin başlangıcı olarak kabul edilir ve kitapların hızlı bir biçimde basılıp çoğaltılmasını sağlamıştır (Soğukkuyu, 2020). Bilgi aktarma aracı olan kitapların kapak tasarımları, görsel ya da yazılı öğelerden oluşan ve okuyucuya kitap hakkında bilgi aktaran görsel tasarım ürünüdür. Bu görsel tasarımın etkili bir şekilde sunulması okuyucuların kitap tercihini de etkilemektedir. Bu bağlamda kitabın kapak tasarımı yapılırken görsel elemanlar yaratıcı bir biçimde kullanılarak kitabın içeriği hakkında da bilgi vermesi sağlanmalıdır (Taşçıoğlu, 2013: 85).

Kitap kapağı tasarlanırken işlevsellik ve yaratıcılığın yanında, birtakım bilgilerde taşınması gerekmektedir. Bu bilgiler kitabın kimliğini belirleyerek kitabı okuyucusuna tanıtmaktadır. Bir kitap kapağı tasarlanırken, öncelikle kitabın ismi, yazarın adı ve yayınevinin ismi gibi bilgiler yer almalıdır. Bunların yanı sıra, kitabın kimliğini belirleyen International Standart Book Number (ISBN) numarası da yer almaktadır. Kitapların genetik kodu olarak da adlandırılan bu kod aynı zamanda kitabın kimliğidir (Taşçıoğlu, 2013: 86).

Kitap kapağı tasarımları grafik tasarımı alanında uzman kişiler tarafından yapılmaktadır. Tasarlamak; planlamak, düzenlemek anlamına gelmektedir. Kapak tasarlanırken düzenli bir tasarım, mesajın okuyucu tarafından daha kolay algılanmasını sağlamaktadır.

Tasarım yapılırken, tipografi, fotoğraf ve illüstrasyon gibi unsurları belirli bir düzene göre yerleştirilerek etkili bir kompozisyon oluşturulur (İstek, 2005). Tasarım alanında hiyerarşik bir düzen oluşturularak görsel ve tipografik öğeler arasında ilişki vurgulanabilmelidir. Bu hiyerarşinin sağlanması için farklı yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemler renk ve gruplama yöntemleridir. Bu sayede mesaj ve içeriğe ilişkin bilgiler verilerek okuyucunun bilgi sahibi olması sağlanır (Ambrose & Aono-Billson, 2013: 128). Tasarımda görsel hiyerarşi tasarımın boyu, kapakta kapladığı alan, görselin dinamiği, renklerin koyu ve açık değerleri gibi etmenlerden oluşmaktadır (Uçar, 2004: 163).

Bu araştırmada Doğan Kitap'ın dijital kitap kategorisinde yer alan sesli kitap kapak tasarımları betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Kitap kapak tasarımları grafik tasarım kuralları çerçevesinde hazırlanmış olması, okuyucunun kitabın içeriğiyle ilgili bilgiye kolayca ulaşmasını sağlamaktadır.

Sesli Kitap

Kitaplar okuyucularla bilgi aktaran yayın türüdür. Basılı ya da e-kitap, sesli kitap olarak yayınlanmaktadır (Atabey, 2023).

Çoğunlukla basılı olarak yayımlanan kitaplar, günümüz teknolojik aletlerle birlikte dijital olarak okuyucunun tercihine sunulmaktadır. Bu teknolojik kitapların bir türü ise sesli kitaplardır. Sesli kitap kavramı, basılıp yayınlanmış kitapların, müzik ve ses efektleriyle birlikte seslendirilerek, dijital teknolojiler aracılığıyla yeni bir biçimde sunulmasıdır (Yasacı, 2019: 27). Sesli kitap, anlatıcı tarafından yüksek sesle okunur. Okuyan kişi yani sesli okuyucu profesyonel anlatıcı ya da aktör olabilir. Sesli kitap, okunması sağlanan basılmış kitabın dijital ortamda kayda alınmış biçimi olarak tanımlanmaktadır.

Sesli kitapların bugünkü halini almasında doğrudan geleneksel okuma türlerinin katkı sağladığını söyleyebiliriz. Bunların ilk ve en belirginini yüksek sesle kitap okuma geleneğidir. Bu gelenek Antik Yunan ve Roma'da İncil'den pasajlar okuma geleneğidir (Kozloff, 1995: 10). Bir diğeryse on dokuzuncu yüzyılda Birleşik Krallık ve İngiltere'de yaygın bir biçimde yapılan yüksek sesle okuma etkinlikleridir (Ong, 1982). İlerleyen dönemlerde öykü okuma radyo tiyatrosu, televizyon gibi birçok etmen sesli kitap kavramının bugünkü formunu almasında katkı sağlamıştır.

Sesli kitabın atasını Edison'un 1878 yılında tasarladığı fonograf oluşturmaktadır. Edison bu fonografla "*görme engellilere seslenmenin de ötesine geçerek onlara konuşma hissiyatı veren türde fonografik kitaplar*" olacağını öngörmüştü (Yasacı, 2019: 32). Sesli kitaplar 1930 yılından bu yana okullarda ve halk kütüphanelerinde ve az sayıda müzik dükkânlarında yer almıştır. Hükümet programlarıyla desteklenen sesli kitaplar göremeyen fakat okumayı sevenler için tasarlanmıştır. 1980 yılından itibaren kitap satanların ilgisini çekmiş ve bu ilgiden sonra kitap raflarında kendine yer edinmiştir.

Günümüz teknoloji çağında görme engelli kişiler dışında farklı kitleler tarafından da sesli kitaplar tercih edilmektedir. Sesli kitabın tercih edilme nedenlerinin başında sesli kitap dinleme esnasında başka işlerle de yapılabilmesidir. Bunun dışında sesli kitaplar, telaffuzu geliştirerek akıcı konuşmayı sağlamaktadır, dinleme yeteneğini geliştirerek dinlediğimiz olayı

kolayca analiz etmemize yardımcı olmaktadır, dikkat süresi ve odaklanmayı artırmaktadır, hafızamızın gelişmesine yardımcı olmaktadır, eleştirel düşünmeye teşvik ederek kavrama becerisini artırmak gibi oldukça faydasının olduğunu söyleyebiliriz (Anonim URL_1).

YÖNTEM

Araştırmada Doğan Kitap sesli kitapların kapakları görsel tasarım açısından analiz edilerek incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. “Betimsel analiz ise verilerin işlenmesinde kullanılan bir yöntemdir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 89). “Bu yöntemde elde edilen sonuçların, hedeflenen konulara yönelik olarak gelecekte planlanan çalışmalara yön göstermesi beklenmektedir” (Ültay, Akyurt ve Ültay, 2021: 189). Araştırma, Doğan Kitap Dijital Kitaplar listesindeki “Sesli Kitap” kategorisinde yer alan 220 kitaptan oluşmaktadır (Anonim URL_2). Bu kapsamda, kitapların internet sitesinde sadece ön kapakları yer aldığından kitapların sırt ve arka kapak değerlendirme kapsamı dışında bırakılmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturacak birimler ve görsel tasarım unsurlarının kategorileri oluşturularak tablolastırılmıştır.

BULGULAR

Araştırmada Doğan Kitap Sesli Kitap kategorisinde yayınlanan 220 sesli kitabın kapak tasarımları ele alınmıştır. Yapılan analizde, kitap kapakları üç temel unsur üzerinden sınıflandırılmıştır. Bunlar görseller, tipografi ve kompozisyonudur. Görseller; “fotoğraf, fotoğraf ve illüstrasyon, illüstrasyon, hiçbiri (soyut/tipografik)”, tipografi; “serifsiz (tırnaksız), serifli (tırnaklı), script (el yazısı), dekoratif”, kompozisyon; “renk (sıcak ağırlıklı, soğuk ağırlıklı, siyah/beyaz ağırlıklı), denge (simetrik, asimetric) şeklinde alt başlıklar kullanılarak araştırma alanı genişletilmiştir. Sesli kitap kapaklarının görselleri yayınevının internet sayfalarından alınmıştır. Araştırmada kullanılan tabloda yer alan başlıklar, betimsel analiz yöntemiyle sesli kitapların kapaklarının tasarımları biçimsel olarak incelenmiştir. Başlıklar oluşturulurken Atabey’in (2018) yılında yayınlanan Görsel tasarım ve kültür, Soğukkuyu’nun (2020) yılında yayınlanan Türkiye’de yayınlanan sanat kitaplarının kapak tasarımlarının betimsel analizinde kullandığı kodlama tablosundan faydalanılarak oluşturulmuştur. Çalışmanın örneklemini oluşturan kitap kapak tasarımlarının betimsel analizinde kullanılmak üzere belirlenen başlıklar, görsel tasarım unsurlarının işlevlerinin ortaya konulmasında önem taşımaktadır.

Tablo 1. Doğan Kitap Sesli Kitapların Kapak Tasarımlarının Analizi

Kitap	Yazar	Görüntü				Tipografi				Kompozisyon				
		Fotoğraf	İllüstrasyon	Fotoğraf ve İllüstrasyon	Hiçbiri	Serifli (Tırnaklı)	Serifsiz (Tırnaksız)	Script (E1 Yazısı)	Dekoratif	Sıcak Ağırlıklı	Soğuk Ağırlıklı	Siyah & Beyaz Ağırlıklı	Simetrik	Asimetrik
1984	George Orwell		•				•					•	•	
1Q84 1. Kitap	Haruki Murakami				•		•		•		•		•	
1Q84 2. Kitap	Haruki Murakami				•		•		•	•			•	
1Q84 3. Kitap	Haruki Murakami				•		•		•			•	•	
Ağlamalar ve Öfke Nöbetleri	Aletha J. SOLTER	•					•					•	•	
Akılla Bir Konuşmam Oldu	Fazıl Say	•					•					•	•	
Akla ve Kalbe Giden İletişim Yolları	Fatoş Karahasan		•			•			•	•			•	
Alibaba Jack Ma'nın Evi	Duncan Clark	•					•			•			•	
Almanya Nasıl Vatan Oldu?	Özcan Mutlu	•				•	•				•		•	
Anneannem İnternette	Canan Tan		•			•			•			•		•
Araf	Elif Şafak	•				•					•		•	
Artık Biliyorum	Oprah Winfrey		•			•			•				•	
Aşk	Elif Şafak	•				•			•	•			•	
Aşk Yolunda İstanbul'da Neler Olmuş	Reşad Ekrem Koçu		•			•			•	•				•
Aşkın Halleri	Alper Hasanoğlu	•				•			•			•		•

Aslı Gibidir Diyarbakır Hikayeleri	Murat Özyaşar		•			•	•					•		•
Aslında Aşk da Yok	Duygu Asena	•				•						•		•
Atatürk	Fabio L. Grassi	•				•							•	•
Ay Taşı Tanrıçaları	Nermin Bezmen			•				•	•	•				•
Ayna Çarpması	Murat Özyaşar	•				•	•						•	•
Az	Hakan Günday		•				•					•		•
Azil	Hakan Günday		•			•	•		•			•		•
Babalar ve Oğullar	İvan Turgenyev		•				•						•	•
Bana İtalya'yı Anlat	Nedim Gürsel	•				•						•		•
Başıbozuk Sevdalar	Canan Tan		•			•							•	•
Ben, Babam ve Diğerleri	Gökтуğ Canbaba	•							•				•	•
Beni Ödülle Cezalandırma	Özgür Bolat		•			•							•	•
Benli Belkıs	Şaziye Karlıklı	•					•		•				•	•
Beyaz Diş	Jack London		•				•						•	•
Beynine Format At	M. Barış Muslu	•					•				•			•
Bilinçli Bebek	Aletha J. Solter	•					•						•	•
Bin Yılın Aşk Mektupları	Sıla Gençoğlu, Ali Murat İrat				•	•					•			•
Bir Adam Girdi Şehre Koşarak	Tarık Tufan		•			•							•	•
Bir Psikiyatristin Gizli Defteri	Garry Small, Gigi Vorgan		•				•				•			•
Bir Sırrım Var	Tess Gerritten	•				•	•						•	•

Bir Türkiye Hayali	Selçuk R. Şirin			•			•				•			•
Bir Yol Var Mindfulness ile Yaşam Biçimini Değiştirmek	Taner Damcı			•		•					•		•	
Birini Pencere Kenarına Çiçek Koyacak Kadar Sevmek Lazım	Kemal Hamamcıoğlu	•					•				•			•
Bizim Memleket	Aziz Nesin				•		•			•			•	
Boğulmamak İçin	George Orwell		•				•			•			•	
Böyle Buyurdu Zerdüş	Friedrich Nietzsche		•			•					•			•
Bugünün Tasavvufu Bugünün İnsanına Bugünün Cevapları	Çağrı Dörter		•				•				•		•	
Buji	Burak Soyer		•				•		•			•	•	
Bütün Şiirleri	Orhan Veli Kanık		•			•					•		•	
Camdaki Kız	Gülseren Budayıcıoğlu			•		•			•					•
Cennetin Kayıp Toprakları	Yavuz Ekinci		•			•	•				•			•
Cerrah	Tess Gerritsen	•				•					•			•
Çıracak	Tess Gerritsen	•				•					•		•	
Çocukla Sinema	Burak Göral		•				•				•			•
Çocuklara ve Büyüklere Masallar	Üstün Dökmen		•				•			•			•	
Daha	Hakan Günday		•				•		•	•				•
Daha Adını Koyamadık	Şevin Ballıktaş		•				•	•		•				•

Damızlık Kızın Öyküsü	Margaret Atwood			•		•					•			•
Deli Tarla	Şermin Yaşar	•					•				•		•	
Delice	Hande Altaylı	•					•				•			•
Dimdik Ayakta Her An Tetikte	Nilüfer Açıkalın	•				•					•		•	
Dönüşüm ve Diğer Hikayeler	Franz Kafka		•				•					•	•	
Düşe Kalka Büyümek	Yankı Yazgan		•			•	•			•				•
Edebiyat Terapi Yoksulluktan Varoluşa	Mine Özgüzel				•		•			•			•	
Emanet Zaman	Defne Suman		•				•				•			•
Eroinle Dans	Canan Tan		•				•			•				•
Evdeki Yabancı	Shari Lapena	•					•			•			•	
Fabrika Ayarlarına Dön	Yüce Zerey		•				•				•		•	
Fatih Sultan Mehmed	Reşad Ekrem Koçu		•				•			•				•
Feminist Manifesto	Chimamanda Ngozi Adichie			•			•			•				•
Gece Gelen	Tess Gerritsen			•			•	•			•		•	
Gelirken Ekmek Al	Şermin Yaşar		•				•				•		•	
Genç Werther'in Acıları	J. Wolfgang von Goethe		•				•					•		•
Gerçekler Kırıldı	Barış Müstecaplıoğlu		•				•			•			•	
Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu	Şermin Yaşar	•					•			•			•	
Göğün Bütün Çeyrekleri	Bedia Ceylan Güzelce		•				•	•			•			•
Gölge	Ahmet Naç		•				•		•			•	•	

Gölge Kadınlar	Stefan Zweig		•				•					•		•
Gölgesizlerin Tutkulu Dansı	Tess Gerritsen	•				•	•					•	•	
Goriot Baba	Honore De Balzac		•				•					•		•
Grinin Elli Tonu	E.L.James	•				•				•			•	
Günahın Üç Rengi	Gülseren Budayıcıoğlu	•				•						•	•	
Günahkar	Tess Gerritsen	•				•				•			•	
Günümüzde Anne Baba Olmak	Eyüp Sabri Ercan		•				•		•	•				•
Günün Birinde	Yavuz Ekinci		•			•	•					•		•
Guru ve Önyargı	Jone Austen		•				•					•		•
Güzel Bir Hayat Başarısızlığın Yararları ve Hayal Gücünün Önemi	J. K. Rowling				•			•				•	•	
Güzel Kaybedenler	Kerimcan Kemal		•			•				•			•	
Haşlanmış Harikalar Diyarı ve Dünyanın Sonu	Haruki Murakami		•											•
Hasret	Canan Tan		•			•						•	•	
Hatırla	İsmail Güzelsoy			•			•			•				•
Havva'nın Cezası	Nermin Bezmen	•					•		•			•	•	
Havva'nın Üç Kızı	Elif Şafak		•				•			•			•	
Hayata Aşk Mektupları	Osho		•				•					•		•
Hayata Dön	Gülseren Budayıcıoğlu			•		•				•				•

Hayatın Hakkını Vermek Sağlıklı, Uzun ve Mutlu Yaşamak	Acar Baltaş	•				•						•	•	
Hayvan Çiftliği	George Orwell		•				•					•	•	
Her Şeyin Başı Merkür	Ayşe Balıbey Tanıl			•		•					•			•
Herkes Kendi Hayatının Kahramanı	Gülcan Özer	•					•					•	•	
Hikâyesini Arayan Gelecek	Bekir Ağırır	•					•					•	•	
Hipotermi	Arnaldur Indridason	•					•				•		•	
Hüzün Süpüren	Nilüfer Açıkalın		•				•				•		•	
İçimizdeki Şeytan	Sabahattin Ali		•				•			•			•	
İkiz Bedenler	Tess Gerritsen	•					•	•				•	•	
İmkansızın Şarkısı	Haruki Murakami		•				•		•			•	•	
İnsan Neyle Yaşar	Lev N. Tolstoy		•				•					•		•
İşığın Yolu	Nilüfer Devecigil				•		•	•			•			•
İssız Kadınlar Sokağı	Canan Tan	•					•					•	•	
İyi Evlat	Jeong You Jeong	•					•				•		•	
İyi Gelen Yazılar	Nil Karaibrahimgil			•						•		•		•
Japonların 100 Yıl Yaşama Sırrı Uzun Ömür Sürenlerin Gerçek Öyküleri	Junko Takahashi	•					•				•		•	
Japonların Kadim Beslenme Sırrı	Yoshinori Nagumo	•					•				•		•	
Kaç Zil Kaldı Örtmenim?	Filiz Aygündüz	•					•			•	•			•

Kadının Adı Yok	Duygu Asena			•		•				•				•
Kahperengi	Hande Altaylı	•				•	•			•			•	
Kahvaltı Sofrası	Defne Suman	•					•			•			•	
Kaiken	Jean-Christophe Grange		•			•			•			•		
Kalk Yerine Yat	Şermin Yaşar		•				•			•			•	
Karanlıkta Çok Güzelim	Nilüfer Açıkalın			•		•			•			•		
Kardeşini Doğurmak Türkiye’de Ensest Gerçeği	Büşra Sanay		•			•				•				•
Kayıp Kızlar	Tess Gerritsen	•				•	•					•	•	
Kelepeç	Canan Tan	•				•						•	•	
Kendin Olmanın Dayanılmaz Hafifliği	Ferhat Jak İçöz	•				•				•			•	
Kertenkele Savunması	Bülent Emrah Parlak		•				•		•	•				•
Keskin Nişancı	Cem Selcen			•			•			•			•	
Ketofasting Ketojenik Beslenme ve Aralıklı Oruç	Can Çiftçi	•				•	•			•				•
Kinyas ve Kayra	Hakan Günday		•			•	•		•		•			•
Kırmızı Pelerin	Gülseren Budayıcıoğlu		•			•			•				•	
Kız Çocuğu	Onur Ünlü			•					•	•	•			•
Kızıl Nehirler	Jean-Christophe Grange	•				•				•			•	
Koloni	Jean-Christophe Grange		•			•						•	•	
Koşuyorum Öyleyse Varım	Taner Damcı	•					•			•				•

Kötülükçü	Kevser Aycan Aşkın Saroğlu			•		•						•	•	
Koz	Abidin Parıltı			•			•		•	•				•
Küllerin Günü	Jean-Christophe Grange	•				•						•	•	
Kürk Mantolu Madonna	Sabahattin Ali		•			•			•			•	•	
Kurtlar İmparatorluğu	Jean-Christophe Grange	•				•			•				•	
Kusursuz Kararlar Vermek ve İkna Sanatı	Uğur Batı	•										•	•	
Kuyucaklı Yusuf	Sabahattin Ali		•			•			•			•	•	
Leyleklerin Uçuşu	Jean-Christophe Grange	•				•			•				•	
Livaneli'nin Penceresinden	Zülfü Livaneli, Zafer Köse	•				•	•	•			•		•	
Lontano	Jean-Christophe Grange	•				•			•				•	
Madam Bovary	Gustave Flaubert		•									•		•
Mahrem	Elif Şafak	•									•		•	
Malafa	Hakan Günday		•			•	•				•		•	
Masal İki Dünya Arasındaki Aşk	Nazlı Çevik Azazi		•			•	•				•		•	
Masal Terapi	Judith Malika Lüberman		•						•		•		•	
Masumiyetin İçin Savaş	Tess Gerritsen	•				•	•				•		•	
Menzil Bir Tarikatın İki Yüzü	Saygı Öztürk	•				•	•				•	•		•
Meraklısı İçin Casuslar Kitabı	Murat Yetkin	•				•	•				•			•
Meraklısı İçin Darbeler Kitabı	Murat Yetkin	•				•	•				•		•	
Meraklısı İçin Entrikalar Kitabı	Murat Yetkin	•				•	•				•			•

Mesnevi'den Her Güne Bir Hikmet	Novus		•			•				•			•	
Mezun Cinayetleri	Tuna Kiremitçi	•					•					•	•	
Mima	Yüce Zerey		•				•		•		•			•
Muhteşem Gatsby (Sert Kapak)	F. Scott Fitzgerald		•				•					•		•
Nefes	Nuriye Akman	•					•		•		•			•
Nefes Mutluluğa Giden Yol	Nevşah Fidan Karamehmet	•					•			•			•	
Nefesle Ruhunu ve Bedenini İyileştir! Nefesle Yeniden Doğuş	Nevşah Fidan Karamehmet	•						•				•	•	
Nil'in Kelebekleri	Nil Karaibrahimgil	•					•			•			•	
Notre Dame'ın Kamburu	Victor Hugo				•			•				•		•
Nutuk	Gazi Mustafa Kemal Atatürk	•					•	•				•	•	
"Sözü Yemindir İyi İnsanların" öğrendim ki...	Gülben Ergen Çelik	•					•			•			•	
Ölü Canlar (Sert Kapak)	Nikolay V. Gogol				•			•				•		•
Ölü Ruhlar Ormanı	Jean-Christophe Grange			•			•				•		•	
Ölümler Diyarı	Jean-Christophe Grange	•					•				•		•	
Ölüme Eş	Bernhard Aichner	•						•				•	•	
On Dakika Otuz Sekiz Saniye	Elif Şafak		•				•				•			•
Osmanlı Cadısı	Barış Müstecaplıoğlu		•				•		•		•		•	
Osmanlı Padişahları	Reşad Ekrem Koçu		•				•		•	•				•
Oyun Oynama Sanatı	Aletha J. Solter			•				•				•	•	

Pembe ve Yusuf	Canan Tan	•				•	•				•			•
Piç	Hakan Günday		•			•					•		•	
Pinhan	Elif Şafak		•			•					•	•		
Piraye	Canan Tan	•				•			•	•				•
Proje Ölümcül Virüs	Tess Gerritsen	•				•	•				•		•	
Rehine	Tess Gerritsen	•				•	•				•	•		
Sadeleş Rahatla Japon Minimalizmi Danshari	Fumio Sasaki		•			•	•			•			•	
Sahilde Kafka	Haruki Murakami		•			•	•		•		•			•
Sahte Bellek	Blake Crouch			•					•			•	•	
Sakin	Ege Soley		•			•			•		•		•	
Yeniden Doğuyorum Sakura	Kabuljan Murzaev	•					•		•	•			•	
Salkım Hanımın Taneleri	Yılmaz Karakoyunlu	•				•					•			•
Sanma Ki Yalnızsın	Elif Şafak		•			•			•	•	•		•	
Şanzelize Düğün Salonu	Tarık Tufan			•		•				•			•	
Satranç	Stefan Zweig		•			•					•			•
Savaş Sanatı	Sun Tzu		•			•					•	•		
Şeref Motel	M. Caner Alper			•			•			•				•
Sessizlik	Engin Akyürek	•					•				•		•	
Şifa Sende	Dr. Erhan Özer				•	•				•			•	

Şifa Veren Masallar	Nazlı Çevik Azazi		•			•					•		•	
Şipşak Freud	Christfried Tögel		•			•	•				•		•	
Şipşak Kafka	Karla Reimert		•			•	•			•			•	
Şipşak Marx	Robert Misik		•			•	•			•			•	
Sırça Köşk	Sabahattin Ali		•			•			•			•	•	
Sirkadiyen Beslenme	Dr. Ayşegül Çoruhlu			•		•	•			•			•	
Siyah Süt	Elif Şafak			•			•					•	•	
Siyasette Bürokraside Cezaevinde Alaattin Çakıcı	Saygı Öztürk	•					•					•		•
Sızı	Canan Tan	•				•						•	•	
Son Av	Jean-Christophe Grange			•		•				•			•	
Suç ve Ceza	Fyodor M. Dostoyevski		•				•			•				•
Suç ve Ceza (Sert Kapak)	Fyodor M. Dostoyevski		•				•			•				•
Tarihi Hoşça Kal Lokantası	Şermin Yaşar	•				•						•		•
Tarihimizde Garip Vakalar	Reşad Ekrem Koçu		•			•			•		•			•
Tek Satırlık Entel	Riva Şalhan		•				•	•				•		•
Tekvin	Arif Ergin		•			•				•			•	
Tepeden Tırnağa İsyen Nazım Hikmet	Enver Aysever			•			•			•			•	
Topkapı Sarayı	Reşad Ekrem Koçu		•			•			•		•			•
Ulusların Düşüşü	Daron Acemoğlu James Robinson			•		•	•			•			•	

Unutkan Aşk	Nermin Bezmen	•				•			•			•		•
Ustam ve Ben	Elif Şafak	•				•				•		•		
Ütopya	Thomas More		•			•					•			•
Uzun Sürmüş Bir Yaz	Nedim Gürsel	•				•			•			•		
Ve Sen Kuş Olur Gidersin	Tarık Tufan			•		•				•		•		
Yakın	Ege Soley		•			•			•	•				•
Yalan Yanlış Hayatlar	Altay Ökmen		•			•	•					•		•
Yan Evin Sırrı	Shari Lapena	•					•				•		•	
Yaşam Bilgeliği Üzerine Aforizmalar	Arthur Schopenhauer		•			•						•		•
Yetişkin Çocuklar	Prof. Dr. Selçuk Şirin		•				•				•		•	
Yetişkin Gençler	Prof. Dr. Selçuk Şirin		•				•				•		•	
Yüreğim Seni Çok Sevdi	Canan Tan	•				•				•				•
Yüzbaşının Kızı Kemal Varol'un Önsözleriyle	Aleksandr Puşkin		•				•					•		•
Zargana	Hakan Günday		•			•				•		•		•
Zıvana	Burak Soyer		•				•					•		•
Ziyan	Hakan Günday		•			•	•					•		•

Araştırmada görüntü başlığı altında yapılan incelemede 83 kitabın kapağında fotoğraf, 98 kitabın kapağında illüstrasyon, 28 kitabın kapağında fotoğraf ve illüstrasyon kullanıldığı görülmüştür. Tipografi başlığı altında yapılan incelemede 128 kitabın kapağında serifli, 120 kitabın kapağında serifsiz, 10 kitabın kapağında script, 50 kitabın kapağında dekoratif yazı stillerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, 36 kitabın kapağında serfili ve serifsiz, 28 kitabın kapağında serifsiz ve dekoratif, 3 kitabın kapağında serifli ve script, 18 kitabın kapağında serifsiz dekoratif, 5 kitabın kapağında serifsiz ve script, 2 kitabın kapağında script ve dekoratif yazı stillerinin birlikte kullanıldığı görülmektedir. Kompozisyon başlığı altında yer alan renk kullanımında, 62 kitap kapağında sıcak ağırlık renk, 69 kitap kapağında soğuk

ağırlıklı renk ve 90 kitap kapağında siyah veya beyaz ağırlıklı renk kullanıldığı görülmektedir. 138 kitap kapağında simetrik, 82 kitap kapağında asimetrik kompozisyon kullanıldığı tespit edilmiştir.

SONUÇ

Dijitalleşme kitap dünyasında da birtakım dönüşümlere neden olmuştur. Geleneksel baskı teknikleri basılan kitaplar günümüz dijital teknolojileri vasıtasıyla farklı formlara bürünerek e-kitap ve sesli kitap formuna dönüşmeye başlamıştır. İlk başlarda sadece görme engelliler için üretilen ve kullanılan sesli kitaplar günümüz okuyucularına farklı deneyimler sunan alternatif bir hal almıştır.

Araştırmada, Doğan Kitap sesli kitapların kapak tasarımlarının ele alınmasının başlıca amacı sesli kitapların alternatif okunma şekli olarak tercih edilmesindeki artıştır. Betimsel analizde kullanılan başlıklar görüntü (fotoğraf, illüstrasyon, fotoğraf ve illüstrasyon, hiçbirisi), tipografi (serifli/tırnaklı, serifsiz/tırnaksız, script/el yazısı, dekoratif), kompozisyon (renk "sıcak ağırlıklı, soğuk ağırlıklı, siyah veya beyaz ağırlıklı" ve denge "simetrik, asimetrik") biçiminde dikkate alınmıştır.

Kitapların kapaklarında görsel öğelere yüklenen imgenin öneminden dolayı çoğunlukla fotoğraf veya illüstrasyon tercih edildiği görülmektedir. Serifli ve serifsiz yazı karakterlerinin script ve dekoratif yazı karakterlerine göre daha kolay algılanarak okunması tasarımcılar tarafından çoğunlukla tercih edilme sebebi olduğu söylenebilir. Simetrik dengenin kullanıldığı kapak tasarımları çoğunlukta olsa da asimetrik kapak tasarımlarıyla hareketliliğin sağlandığı da görülmektedir.

Araştırmada yer alan sesli kitapların kapak tasarımlarında çoğunlukla hiyerarşiye dikkat edilerek (punto, kalınlık ve renk gb.) yapıldığı söylenebilir. Bu bağlamda başlıkların, yazar isminden daha dikkat çekici olduğu görülmektedir. Doğan Kitap sesli kitap kapak tasarımları genellikle okuyucuya seslenerek yazarla arasında bağ kumayı amaçlayan bir tasarım anlayışı içerisinde olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

Ambrose, G. & Aono-Billson, N. (2013). *Grafik Tasarımda Dil ve Yaklaşım* (Çev. Taşçıoğlu, M.). İstanbul: Literatür Kitabevi.

Atabey, Z. (2018). *Görsel Tasarım ve Kültür: Bireyci ve Toplulukçu Kültürel Özelliklerin Dergi Reklamlarındaki Görsel Tasarım Öğelerine Yansımaları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Atabey, Z. (2023). Görsel Tasarımın Kitap Kapaklarındaki Rolü: Çok Satan Kitap Kapaklarına İlişkin Bir İnceleme. *International Social Sciences Studies Journal*, 9(111): 7094-7100.

İstek, R. (2005). *Görsel İletişimde Tipografi ve Sayfa Düzeni*. İstanbul: Pusula Yayıncılık.

Kozloff, S. (1995). "Audio Books in A Visual Culture", *Journal Of Amerikan Culture*. VassalCollage.

Ong, W. J. (1982). *Orality and Literacy: The Technologizing of the Word*. London: Methuen.

Soğukkuyu, B. (2020). Türkiye'de Yayımlanan Sanat Kitaplarının Kapak Tasarımlarının Betimsel Analizi. *Journal of Human Sciences*, 17(4): 1323-1337.

Taşçıoğlu, M. (2013). *Bir Görsel İletişim Platformu Olarak Kitap*. İstanbul: Yem Yayın.

URL_1: <https://pruvaakademi.com.tr/sesli-kitap-nedir/> (Erişim Tarihi: 02.10.2023).

URL_2: <https://www.dogankitap.com.tr/kitaplarimiz/dijital-kitaplar/seslikitap/1> (Erişim Tarihi: 02.10.2023).

Ültay, E., Akyurt, H. & Ültay, N. (2021). Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10): 188-201.

Uçar, T. F. (2004). *Görsel İletişim ve Grafik Tasarım*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.

Yasacı, S. (2019). *Türkiye'de Dijitalleşme Bağlamında Okuma Alışkanlıklarının Gelişimi: Sesli Kitaplar Örneđi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.